

Jean Phillippe Toussaint

Vonios kambarys

„Stačiojo trikampio statinių ilgių kvadratų suma lygi įžambinės ilgio kvadratui“.
Pamenate Pitagorą?

Būtent šia aksioma pradedamas pirmasis J. – P. Toussaint 'o romanas (1985 m.), kurį literatūros kritikai priskiria minimalizmo kryptčiai. Minimalistiniai romanai paprastai būna nedidelės apimties, verčiantys ieškoti prasmės iš pirmo žvilgsnio nereikšmingose detalėse.

Komentuojamas romanas išverstas į 30 pasaulio kalbų, teigiama, jog pagal šį kūrinį yra pastatytas kino filmas. Nugarėleje pateikta informacija atrodo per daug stulbinanti, kad sąžinė šią knygą leistų palikti nuošaly.

Taip ji iš „Baltų lankų“ knygyno atsidūrė mano namuose, vėliau – ir rankose.

Visas romanas suskaidytas į tris apylyges dalis: Paryžius – Įžambinė – Paryžius. Pamenate Pitagoro teoremą, kuria pradėta knyga? Šifruoju: Statinis – Įžambinė – Statinis.

Dėstymas fragmentiškas, pagrindinė mintis, atrodo, aiški. Gyvenimas vonios kambaryje. Tai psichinė liga? Gyvenimo stilius? Nenormalu ar – būtina?!

Viso statiškumo pagrindas – Paryžiuje, veiksmas vyksta vieno nuomojamo buto vonios kambaryje. Vienas jaunas istorijos tyrinėtojas su bibliotekėle ir krėslu drauge nusprendžia savo gyvenimą leisti vonios kambaryje. Visa, kas vyksta, - tai pasąmonės vaizdiniai, intensyvių veiksmų, išskyrus skutimąsi ar knygų skaitymą, iš pirmo žvilgsnio beveik nėra. Pradžioje romanas atrodo keistas, net nuobodus.

Jo žmona, jo meilė, (jis ją taip vadina) – Edmonsona – atrodo, yra vienintelis jo ryšys su išoriniu pasauliu. Ir langas, per kurį retkarčiais istoriko akys stebi praeivius. Kasdienybė, rutina, buitės ir egzistencializmo kančia sulipdoma į vientisą visumą. Istorikas ne kartą kūrinyje teigia, jog „laikas jam kelia siaubą“. Ryškėja prabėgančio laiko tematika. Pagrindinis veikėjas gyvenimo trumpalaikiškumą išgyvena skaudžiai, tarsi viso nenugalimo laiko tėkmės sustabdymas būtų jo gyvenimo tikslas.

Vieną rytą jo viduje begalinį sąmyšį sukelia staiga gautas netikėtas pakvietimas į Austrijos ambasadą, ko gero – dirbti. Jaučiamas sumišimas, neapsisprendimas... Gal tai klaida?

Jis slapta išvyksta į Italiją. Italija – Įžambinė.

Statiškumas išnyksta. Įžambinė svyra kitu kampu. Gyvenimas pajuda. Tam, kad vėl sustabarėtų. Kodėl? Nes netrukus – vėl Paryžius. Ir vėl – vonios kambarys.

Gyvenimas, kaip ir pasaulis, susisuką į apskritą kamuoliuką.

Prieš akis – silpnas žmogus, visko bijantis ir dažnai skęstantis depresijoje, jaučiantis begalinį nerimą, dažnai besielgiantis keistai, kartais – tarsi degradavusi šizofreniška asmenybė. Na, sėdėti viešbučio koridoriuj ant kilimo...

Bet ar gali būti, kad pakartotinis pakvietimas į Austrijos ambasadą jį prikelia iš duobės – paties vonios indo? Kodėl paskutiniame fragmente istorikas, būsimas daktaras (mokslinis laipsnis, ne profesija, - *recenzentės past.*) iškilmingai pareiškia: „Rytoj išeisiu iš vonios kambario.“?

Kodėl galų gale nerimastinga būtybė nusprendžia, „kad galbūt nelabai sveika, kai tau dvidešimt septyneri, greitai dvidešimt devyneri metai, gyventi vonioje daugiau ar mažiau atsiskyrus. Turiu imtis rizikos...“

Kaip moderniai perimta XIX-ojo amžiaus autorių egzistencializmo problematika!

rubyrose
2005-07-06
www.rasyk.lt

atgal